

HUDBA - INTEGRÁCIE – INTERPRETÁCIE 16
**1. MODALITA AKO NOVÁ KVALITA HUDOBNEJ
KULTÚRY 20. STOROČIA**

=====

Modality as a new quality of music culture of 20th century

Jozef Vereš

Abstract

The study is exploring the modalities of the process and its importance in music of 20th century. Combination of folk songs, folklore, music of spontaneous creativity, including music of non-European cultures is a part of investigation. In the music - theoretical interpretation of the modality, author points out revival modality by a new modal model, material, mode of tones, intervals, chord construction of structures in music production from decomposition of tonal harmony. Particular attention is devoted to musical culture, specific ethnic culture, or "dissimilar" ethnic cultures and their impact on music production creators. In the text the author discusses typical music - technical sets, models, their features, explains the connotation of meaning and interpretation in relation to the Slovak national music. Analytical procedures applied in the text allow to embrace the modality as pragmatic productive principle of prospective quality. Its semantic value is reinforced by linkage to spontaneous creativity, suggestions for updating historical and ethnic music, the music makers providing varied options over traditional tonal system, but also in relation to the atonal one.

Predmetom štúdie je skúmanie procesu modality a jej významu v hudbe 20. storočia. Súčasťou skúmania je aj jej spojenie s ľudovou piesňou, folklórom, s hudbou spontánnej tvorivosti, vrátane hudby mimoeurópskych kultúr. V hudobno – teoretickom výklade modality autor venuje pozornosť, obrode modality, novým modálnym modelom, materiálom, spôsobom použitia tónov, intervalov, stavbe akordických konštrukcií v hudobnej tvorbe od rozkladu tonálnej harmónie. Osobitná pozornosť je venovaná hudobnej kultúre, konkrétne etnickej kultúre, či „nerovnorodým“ etnickým kultúram a ich vplyvu na hudobnú produkciu tvorcov. V texte autor rozoberá príznačné hudobno – technologické zostavy, modely, ich prvky, objasňuje konotácie, významové interpretácie aj vo vzťahu k slovenskej

národnej hudbe. V štúdii uplatnené analytické postupy umožnili modalitu poňať ako paragmatický produktívny princíp s perspektívnou kvalitou. Jej významová hodnota je spevnená náväznosťou na spontánnu kreativitu, na aktualizáciu podnetov historickej a etnickej hudby, čo hudobným tvorcom poskytuje pestrejšie možnosti oproti tradičnému tonálnemu systému, ale aj vo vzťahu k atonálnemu.

Keywords:

modality, music culture, music of spontaneous creativity, folk song, shaping of national identity.

modalita, hudobná kultúra, hudba spontálnej tvorivosti, ľudová pieseň, formovanie národnej identity.

1.1 K OBRODE MODALITY

V priebehu 19. storočia je v európskej hudobnej kultúre pozorovateľný proces, ktorý vyúsťuje do rozkladu tonálnej harmónie, tonálneho systému, ale aj do regenerácie hudobného jazyka. Jeho oživenie vzniká vnášaním väčšej voľnosti do hudobných tvarov oproti tonálnemu systému, novými spôsobmi striedania tónov a uplatnenia intervalov z materiálu modov v stavbách akordických konštrukcií, harmonických vzťahov atď. Odhalenie uvedených prelomových zmien, faktov, umožnilo lepšie si uvedomiť stratu funkčnej harmónie, čo dokazuje aj vyjadrenie Z. Martinákovej. „*Extenzívne pridávanie mimotonálnych a alterovaných akordov (Wagner), spôsobilo stratu ich bezprostrednej vzťahovosti podľa*